

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Меншини в сфері публічних відносин

Освітня програма Політологія

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політології
Протокол № 7 від 07 грудня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Меншини в сфері публічних відносин
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач (-і)	Монолатій Іван Сергійович
Контактний телефон викладача	+380955826111
E-mail викладача	ivan.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2.Цикл професійної підготовки 2.2.Вибіркові дисципліни 2.2.2.Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	90 годин, 3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=183&id_cou=5602
Консультації	Вівторок 15:00-16:00
2. Анотація до курсу	
<p>Проблема захисту політичних, культурних, освітніх та інших інтересів меншин стало за останні роки важливим напрямом політики та двосторонніх міждержавних відносин. Держава покликана захищати права меншин і водночас турбуватися про задоволення інтересів національної діаспори у різних країнах її проживання.</p> <p>Публічна політика держави значною мірою формується через вплив власної етнонаціональної політики та підтримкою діаспори. В умовах значної мобільності населення та великих інформаційних можливостей зростають та урізноманітнюються можливості підтримки культурних та освітніх потреб меншин, їх контактів з історичною батьківщиною.</p> <p>Курс за вибором студентів “Меншини в сфері публічних відносин” дозволяє ознайомитися зі значенням та практичним використанням проблематики меншин у політичній стратегії та міжнародній діяльності держав світу. Він передбачає ознайомлення з теоретико-методологічним, філософсько-світоглядним, політико-правовим, історико-культурологічним розумінням сутності, особливостей формування та суспільного розвитку меншин.</p> <p>Держави світу мають дуже відмінну практику національної та формування цими чинниками своєї зовнішньої політики. Він включає викладання загальнотеоретичної та методологічної частини, конкретної практики врахування проблематики меншин у політиці окремих держав світу та ширшого розгляду цього питання на прикладі публічної політики України.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>студенти мають оволодіти фактичним матеріалом з політики щодо меншин України, навчитися аналізувати окремі факти, вільно висловлювати свої думки усно й на письмі, ознайомитися з рекомендованою обов’язковою та, по можливості, додатковою літературою, навчитися аргументовано і з пошаною до чужої думки вести дискусію з окремих проблем, виявити творчий підхід до розгляду окремих питань у рефератах, самостійних та іншого типу роботах. Крім того, студенти повинні оволодіти вмінням використовувати матеріал з історії меншин України при засвоєнні інших предметів соціо-гуманітарного циклу. Важливою складовою знань та вмінь студентів має стати</p>	

оволодіння методикою критики джерел, тому що специфіка пошуку політологічних фактів з історії національних меншин полягає в тому, що існують певні проблеми з віднесенням окремих осіб до даної етнічної або етно-конфесійної меншини. Знання, які вони отримують під час прослуховування спецкурсу, мають включати в себе хронологію з історії окремих етнічних меншин, у тому числі специфічну періодизацію, місце певної меншини у соціально-економічному, культурному, суспільно-політичному житті в Україні, персоналії, чинники формування поліетнічної структури населення України впродовж її історії, проблеми у стосунках між різними етнічними групами, їх взаємовпливи та культурне збагачення, роль окремих меншин в Україні у суспільно-політичних та культурних процесах відповідних національних держав.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: мати уявлення щодо часу та регіонів розселення національних (етнічних) меншин в Україні, ролі їх в історії України, значення перебування на території України в їх загальній народній та державній історії, знати головний фактаж щодо переселення на територію України певного етносу, його соціально-економічного та культурного розвитку, діяльності окремих персоналій.

вміти: вільно володіти головним фактичним матеріалом, працювати зі статистичними матеріалами та літературою, вміти виділяти окремі періоди в історії певних національних груп, давати оцінку діяльності окремим персоналіям, а також робити оцінку міжетнічним взаємовпливам в історичному аспекті. Студенти мають чітко уявляти причини конфліктів, вміти виділити позитивний досвід міжнаціонального спілкування, розглядати етнічні групи з точки зору наявної в їх середовищі соціальної диференціації, враховувати внутрішні культурні відмінності.

4. Компетентності

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СКО3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Результати навчання

РНО3. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
 РНО6. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
 РНО7. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
 РНО10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	052 Політологія	3	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Вступ до вивчення курсу	Лекція, семінар			5 б. (вибірков о, під час опитування на семінарі).	Вересень 2020
Теоретичні засади та дослідницький інструментарій вивчення меншин	Лекція, семінар	<p><i>Євтух В. Б.</i>, Трошинський В. П., Галушко К. Ю. Етносоціологія: терміни та поняття. Навч. посібник. – К.: «Фенікс», 2003. – С. 31–77. (Електронний ресурс: http://194.44.152.155/elib/local/r327.pdf)</p> <p>2. <i>Ендішью Даг</i>. Секс та релігія. Від баду цноти до благословенної гомосексуальності. – Львів: Видавництво Анетти Антоненко; Київ: Ніка-Центр, 2017. – С. 15–26. (Електронний ресурс: https://img.yakaboo.ua/media/mediagallery/pdf/1/1/111_638.pdf)</p> <p>3. <i>Монолатій Іван</i>. Інші свої. Політична участь етнічних акторів пізнюгабсбурзьких Галичини і Буковини. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. – С. 31–58. (Електронний ресурс: http://elib.nplu.org/object.html?id=9266)</p> <p>4. <i>Монолатій Іван</i>. Разом, але майже окремо. Взаємодія етнополітичних акторів на західноукраїнських землях у 1867–1914 рр. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2010. – С. 78–109. (Електронний ресурс: http://elib.nplu.org/object.html?id=9267)</p> <p>5. <i>Сміт Ентоні</i>. Нації та націоналізм у глобальну епоху. – К.: Ніка-Центр, 2006. – С. 49–56. (Електронний ресурс: http://litopys.org.ua/smith/smg.htm)</p>	1. Етнос та його існування: основні поняття (етнос, субетнос, етнікос, ареал етнічний, батьківщина етнічна, спільнота етнічна, група етнічна, група етнолінгвістична, група етнографічна, група етноконфесійна, анклав етнічний, нація, народ, народи корінні). 2. Різноманітність характеристик феномена меншин і псевдоменшин (Девід Янг, Люїс Вірт, Г. Ван Амерсфорт, Франческо Капоторті, Отто Клайнберг, Володимир Євтух). 3. Етнічні (національні) меншини:	5 б. (вибірков о, під час опитування на семінарі).	Вересень 2020

			інтерпретація типів (Георг Бруннер, Мауро Перессіні, Фрідріх Гекманн, Володимир Євтух).4. Сексуальні меншини: поняття, концепція прав, сучасне трактування в традиційних суспільствах.		
Європейське та українське національне законодавство про права та обов'язки меншин	Лекція, семінар	Декларація про державний суверенітет України http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12 Конституція України http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 Декларація прав національностей України http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12 Закон України «Про національні меншини в Україні» http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12 Рамкова конвенція про захист національних меншин http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055	1. Європейські стандарти щодо поняття і статусних характеристик прав меншин. 2. Національне законодавство України про меншини: витоки, джерела, проблеми дотримання законів. 3. Національні меншини України: гарантії їх прав, проблеми вдосконалення законодавства. 4. Права мовних, релігійних і сексуальних меншин в Україні: правовий аспект та співвідношення з міжнародними стандартами.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	Жовтень 2020
Національні меншини України як суб'єкти етнополітичних взаємин: історична ретроспектива	Лекція, семінар	Міронова І.С. Національні меншини України: Навчально-методичний посібник.-Миколаїв, 2006. Рафальський О.О. Національні меншини України у XX ст.: Історіографічний нарис.-К., 2000. Магочій П.-Р. Історія України.-К.: Критика, 2007. Колісник В.П. Поняття і зміст національно-культурної автономії // Проблеми законності.-2003.-Вип. 60. Попик В.І. Поліетнічні аспекти історії України // Історична наука на порозі XXI ст.-Харків, 1995. Симоненко Р.Г. До концепції багатотомної "Історії українського народу" (міжнародний та міжнародний аспекти)/ АНУ. Ін-т історії України.-К., 1993. Бойко Я.В. Заселение Южной Украины, 1860-1890 (историко-экономическое исследование).-Черкасы: Сіач, 1993. Букач В.М. Национальные меньшинства и политика советского правительства Украины в 1921-1925 гг. - О., 1999.	Загальний огляд етнополітики українських урядів в 1917–1921 рр. Забезпечення умов етнокультурного та політичного розвитку національних меншин під час Української революції. Участь меншин у представницьких та виконавчих структурах влади Української революції.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	Жовтень 2020
Етнонаціональна структура світу та України: титульні етноси, корінні	Лекція, семінар	Вівчарик М. Українство і національні меншини в Україні: уроки історії, нові пріоритети (2-а пол. 40-х-поч. 90-х років XX ст.) // Історія в школі. -1998.-№ 3, 4. Гуменюк А.О. Соціальна і національна структура міського населення Правобережної України (друга половина XIX ст.) // Український історичний журнал.-1993.-№ 10.	Поліетнічність та етнонаціональна структура суспільства. Типологія держав світу за етнонаціональними	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	Листопад 2020

<p>народи, меншини</p>		<p>Гуржій О.І. До питання про кількість та етнічний склад населення України в другій половині 17 ст. // Український історичний журнал.-1993.-№ 4-6. Гусев В. Національні меншини в планах розбудови української держави (доба Центральної Ради, Гетьманщини, Директорії) // Розбудова держави.-1993.-№ 12. Деревинський В. Інонаціональні підрозділи УПА // Віче.-2003.-№ 1. До історії міжнаціональних процесів в Україні (30-ті роки): стат. матеріали // Український історичний журнал.-1990.-№ 6,8,10,11,12; 1991.-№ 12, 1992.-№ 12, 1993.-№ 2-3. Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі: сутність, реалії конфліктності, проблеми та прогнози на порозі ХХІ ст.: Тези п'ятої міжнародної науково-практичної конференції, 22-25 травня 1997 р.-К.; Чернівці, 1997. Етнонаціональні процеси в Україні: історія та сучасність / За ред. В. Наулка.-К.: Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України, 2001. Журба М.А. Громадські об'єднання радянського села і національні меншини України (20-30-рр. ХХ ст.).-К., 2002. Кабузан М.В. Чисельність та національний склад населення Новоросії в 60-80-х роках 18 ст. // Український історико-географічний збірник.-1971.-Вип. 1. Мазур В. М. Кооперативний рух у національних районах УСРР (1921-1929): Автореф. Дис. ... к.і.н.-К., 2000. Міжнаціональні відносини на Півдні України: історія та сучасність.-Запоріжжя, 1993. Многонациональный Одесский край: образ и реальности: (Документи. Очерки. Материалы).-М.: Старый сад, 1997.-Т. 2, 3. Національні меншини Правобережної України: Історія і сучасність. Наук. зб.-Житомир: Волинь, 1998. – (Праці Житомир. наук.-краєзнавч. т-ва, т. 18). Національні процеси в Україні: Історія і сучасність. Документи і матеріали. Ч. 1-2.-К.: Вища шк., 1997. Нікольський В.М. Національні аспекти політичних репресій 1937 р. в Україні // Український історичний журнал.-2001.-№ 2. Польовий Л.П., Чирко Б.В. Національні меншини українського села в умовах колективізації // Український історичний журнал.-1993.-№ 4-6. Черкаський А.В. До питання про етносоціальний склад населення Півдня України у 20-ті роки ХХ ст. // Український історичний журнал.-1993.-№ 11-12. Шевченко Ф.П. Участь представників різних національностей у Визвольній війні 1648-1654 рр. // Український історичний журнал.-1978.-№ 11. Шпорлюк Р. Імперія та нації. З історичного досвіду Росії, Польщі та Білорусії.- К., 2000. Щербак М.Г., Щербак Н.О. Національна політика царизму на Правобережній Україні.- К., 1997.</p>	<p>м складом населення. Географія української етнічної нації в Україні. Географія корінних народів і меншин в Україні</p>		
<p>Підсумок ве заняття</p>	<p>Лекція, семінар</p>		<p>Обговорення індивідуальних робіт</p>	<p>30 б</p>	<p>Грудень 2020</p>
<p>7. Система оцінювання курсу</p>					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Поточний 50 балів</p>	<p>Індивідуальна письмова робота 30 балів</p>	<p>Самостійна робота 20 балів</p>		

	<p>Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських та практичних занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності студента на занятті.</p> <p>Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. За семестр студент набирає до 50 балів.</p> <p>Бали за аудиторну роботу не відпрацьовуються у разі пропусків без поважної причини. Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.</p> <p>Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Виступ з основного питання. - Усна наукова доповідь. - Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ. - Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття. - Аналіз джерельної і монографічної літератури. - Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо). - Реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог). <p>Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – заліку.</p> <p>При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінки можуть підлягати: самостійне опрацювання тем загалом чи окремих питань; самостійне опрацювання першоджерел; написання та публічний захист рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, переклад іноземних текстів тощо. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів протягом одного модулю.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Доповіді та індивідуальні завдання за відповідними темами семінарських занять виконуються самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу. Даний вид роботи виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та набуття практичних навичок їх застосування при вирішенні проблем публічного адміністрування. Доповіді та індивідуальні завдання допускають наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.</p> <p>Практична значущість докладів і індивідуальних завдань полягає в обґрунтуванні реальності їх результатів для потреб теорії та практики публічного адміністрування. Реальною вважається робота, яка виконана на основі аналізу результатів досліджень провідних фахівців в галузі публічного адміністрування, теоретичної бази щодо актуальних питань та запропонованої теоретико-методичної і методологічної баз щодо шляхів вирішення проблем, які існують в публічному адмініструванні.</p> <p>Комплексний системний підхід до розкриття теми доповідей і індивідуальних завдань полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору – з позицій теоретичної бази і</p>

	<p>практичних напрацювань його реалізації в суспільній діяльності, в тісній взаємодії та єдиній логіці викладення.</p> <p>Застосування сучасної методології дослідження полягає в тому, що при підготовці докладів індивідуальних завдань студент повинен використовувати існуючу теоретичну базу й апарат наукових методів дослідження. В процесі підготовки доповідей і індивідуальних завдань разом з теоретичними знаннями і практичними навиками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і уміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання.</p> <p>Написання ІНДЗ на одну із запропонованих викладачем тем згідно наступних вимог: обсяг – 15-20 сторінок, 14 шрифт, 1,5 інтервал, поля: зліва, зверху, знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за , де перша цифра – номер]1, 8[алфавітом. Посилання в тексті в квадратних дужках позиції у списку літератури, а друга – номер сторінки.</p> <p>Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни і застосування їх при вирішенні конкретних виробничих завдань; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами і звітністю підприємства. Виконане ІНДЗ студент надає наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.</p> <p>Письмова робота оцінюється максимум 30 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали сукупно можна набрати 50 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять (вересень – початок грудня 2020 р.). Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p> <p>2) індивідуальної роботи протягом жовтня 2020 р.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (іспиту – екзамену) в січні 2020р. за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.</p>
8. Політика курсу	
<ul style="list-style-type: none"> • Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). 	

- Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв).
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»..

9. Рекомендована література

1. Свтух В. До проблеми визначення поняття “етнічна меншина” // Етнічні меншини Сх. та Центральної Європи. – К., 1994. – С.14-30.
2. Гекманн Ф. Формування сучасного значення етнічності та виникнення етнічних меншин у процесі утворення національних держав // Етнічні меншини. – С.31-37.
3. Нельга О. Етнічні меншини у проблемному полі етнологічних досліджень // Етнічні меншини. – С. 172-180.
4. Курас І. Кримсько-татарська проблема в контексті сучасної етнополітичної ситуації в Україні // Етнічні меншини. – С.108-115.

Викладач _____ Монолатій І.С.